

La santa resignació

Guillem RAUSA

En l'adaptació de la novel·la de Miguel Delibes *Los santos inocentes*, Mario Camus pareix prosseguir la línia que va iniciar quan realitzà *Fortunata y Jacinta* per a TVE o la de *La Colmena*. És a dir, l'adaptació de novel·les conegudes, amb gran correcció i un grapat de bons actors. Un camí que ja ha donat bons fruits (premi a Berlín a *La Colmena*, premi *ex-aequo* a Cannes a Paco Rabal i Alfredo Landa per *Los santos inocentes*) i que, atesa la inveterada indigència per a *ficcionar* i la quasi total absència de guionistes d'*ofici* (tret d'Azcona i alguna excepció més) que caracteritzen el cinema peninsular, pot resultar com una bafarada d'aire fresc.

Cineasta bastant atípic (durant el franquisme va dirigir un curiós *spaghetti-wester* amb missatge anarquista, titulat *La cólera del viento*), ha estat qualificat, de forma un poc reduccionista, d'adotzenat artesà i de practicar un cinema de *qualité* (noció justa-

ment fustigada, fa més de vint-i-cinc anys, pels *Cahiers du Cinéma*, però que cal no descontextualitzar). En aquest film, no sols aconsegueix captar i il·lustrar el característic món de Delibes, sinó que dota el seu discurs d'una entitat pròpia.

L'acció es situa en un mas d'Extremadura, prop de Zafrá, en un temps sense determinar exactament, encara que contextualitzat lleugerament (retrat de Franco). Els protagonistes són una família de camperols, al servei d'uns latifundistes i que es caracteritzen per un servilisme innocent, fruit d'una submissió ancestral. Accepten la seua situació amb resignació i no qüestionen mai l'autoritat dels patrons. La narració apareix bastida en base a un *flash-back* (la tornada del fill de l'exèrcit), i s'estructura al voltant dels cinc personatges que componen la família: Paco «el Bajo», Régula (la dona), Azarías (el germà mig estòlid de Régula) i els dos fills, Quirce i Nieves; així, produeix un

distanciament temporal pertinent.

Camus entaula una relació perfectament dialèctica entre amos i criats, sense estridències ni subratllats superflus i evita de caure en maniqueïsmes (potser és excessivament emfàtic el pla on Paco «el Bajo» es posa a ensumar com un gos, forçant la comparació). Els camperols són feliços amb la seua situació, evidentment perquè no en coneixen una altra, i, de fet, quan la coneixen, tracten de trencar amb les dependències (els dos fills).

L'autor de *La Colmena* va puntuant el relat amb una sèrie d'anotacions disperses, sempre amb sordina (el bisbe beneït, el personatge d'Agata Lys); i demostra una gran capacitat de síntesi per a delinear alguns personatges (la «senyora marquesa», per exemple). Hi ha una sèrie de sòrdides tragèdies perfectament superposades sense caure en èmfasis innecessàriament commovedors, com per exemple el personatge de la filla subnormal dels camperols, amb uns crits esqueixats

d'animal malferit o el de l'encarregat (Agustín González) i l'adulteri de la seua dona.

Hi apareixen, també, algunes constants molt característiques de Delibes, molt ben reflectides en la pel·lícula, com ara la saviesa popular de Paco «el Bajo», i, també, el protagonista de «El diputado voto del señor Cayo», la certera descripció del món que envolta la cinegètica (el personatge del patró que no pot prescindir d'una cacera)...

També és la pel·lícula un valuós document sobre la vida del camp, observat quasi entomològicament, amb una visió seca, dura, castigada, gens literària, perfectament captada per la sòbria fotografia de Hans Burman. Camus emprarà en ocasions una narrativa molt bella, especialment notòria quan utilitza el fos encadenat.

No obstant això, on més s'evidencien les virtuts del cinema de Camus és en la direcció d'actors. Concretament, Paco Rabal fa una composició genial del personatge Azarías, amb autèntiques creacions lingüístiques, i creant uns peculiars sorolls. La seua relació amb els ocells es converteix en una metàfora de la llibertat, i pocs personatges com ell han assolit una categoria tan humana enfront dels presumptuosos i envanits senyors. D'una altra part, Alfredo Landa es confirma totalment com un excel·lent actor, recuperat ja del inframón de la comedieta celtibèrica, i Terele Pávez (Régula en la pel·lícula) dóna una dimensió extraordinària al seu paper. En definitiva, una excel·lent mostra del cinema que es fa actualment als Països Castellans, i que corrobora la trajectòria d'un interessant i subvalorat director de cinema.